

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond
Eesti-uuringute Tippkeskus

**Eesti Kirjandusmuuseumi
folkloristika osakonna konverents**

Toimetulekustrateegiad 2: päevikupidamisest meemiloomeni

21.–22. september, 2020
Äksi Motorantšo, Tartumaa

Ajakava ja teesid

EKM Teaduskirjastus
Tartu 2020

Koostajad ja toimetajad: Katre Kikas, Anastasiya Fiadotava
Keeletoimetaja: Asta Niinemets
Kodulehe kujundaja: Maris Kuperjanov
Küljendaja: Diana Kahre
Kaanepilt: meemi kuvatõmmis internetist

Seminari korraldajad:
Reet Hiiemäe,
Katre Kikas,
Anastasiya Fiadotava

Konverentsi koduleht:
<http://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2020/toimetulek2/>

Konverentsi läbiviimist toetab teadusprojekt EKM 8-2/20/3 ja Eesti-uuringute Tippkeskus (TK-145).



Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond



Eesti
tuleviku heaks

CEES  CENTRE OF EXCELLENCE
IN ESTONIAN STUDIES

ISBN 978-9949-677-73-3 (trükk)
ISBN 978-9949-677-72-6 (pdf)

© Autorid
© Eesti Kirjandusmuuseum, 2020

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna konverents “Toimetulekustrategiad 2: päevikupidamisest meemiloomeni”

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna seekordsel konverentsil võtame vaatluse alla vernakulaarsed kohanemis- ja toimetulekustrategiad. Ühelt poolt on meie fookuses see, kuidas mõtestavad üksikisikud ja rühmad suuri ühiskondlikke muutusi ja murranguid. Teisalt huvitavad meid aga inimeste ja kogukondade igapäevaelus ettetulevad valikukohad ning nende lahendamine. Milliseid verbaalseid ja visuaalseid žanrilisi vahendeid neis olukordades rakendatakse? Kas tegu on pigem privaatsete või avalike, isiklike või kogukondlike valikutega? Konverentsil tulevad vaatluse alla näiteks meemiloomed, fiktiivsed sündmused, päevikupidamine, eeskujude otsimine ning mitmed muud näited nii kaasajast kui ka minevikust.

Kava

Esmaspäev, 21. september

12:00	saabumine ja kohv
12:30–14:30	Paneel 1: Usund, maagia ja toimetulek
14:30–15:30	lõunapaus
15:30–17:30	Paneel 2: Rahvalikud kujutelmad
17:30–19:00	vaba aeg (jalutuskäik)
19:00–20:00	õhtusöök
20:00–23:00	projektide arutelud

Teisipäev, 22. september

09:00–10:00	hommikusöök
10:00–12:00	Paneel 3: Subkultuurid ja digikultuurid
12:00–12:30	lahkumine

Paneelid

Paneel 1. Usund, maagia ja toimetulek.

Moderator: Katre Kikas

Tõnno Jonuks. Minu toimetulekustrateegiad ehk (teadus)elu väljaspool koroonahaigust

Reet Hiimäe. Usundiline toimetulek ja meedia

Andres Kuperjanov. Värvilised usundilised narratiivid

Nikolai Kuznetsov. "Keda sa usud, jumalat või metsavana?" Komide traditsioonilised metsas toimetulemisega seotud uskumused

Paneel 2. Rahvalikud kujutelmad.

Moderator: Anastasiya Fiadotava

Piret Voolaid. Sportlase eeskuju ja lemmikspordialade tähtsus eesti noortele

Mare Kõiva. "Vaatasin maailma ja see oli hirmus." Mõned etüüdid etnopsühhiaatria teemadel, vesteldes Kleinmanni ja Briggsiga oma andmekogu valguses

Katre Kikas. Päevik kui toimetulekustrateegia: Mölder Märt Siipseni "Päevased juhtumised"

Eda Kalmre. Talletades ja uurides kohalikku külalugu läbi biograafilise vaatenurga: Virve lugu

Paneel 3. Subkultuurid ja digikultuurid.

Moderator: Piret Voolaid

Aimar Ventsel. Nõukogude Eesti punk: vastupanu, *pastiche* ja rahvuslus

Mare Kalda. Sööme, joome, lükkame, sõidame... Diginoortest, triksteritest ja trollidest

Anastasiya Fiadotava. Humorous reactions to COVID-19 crisis in Belarusian internet folklore

Maris Kuperjanov. "Mida ei näe, seda pole olemas." Viiruseeituse näiteid veebist

TEESID

Paneel 1. Usund, maagia ja toimetulek

Minu toimetulekustrateegiad ehk (teadus)elu väljaspool koroonahaigust

Tõnno Jonuks

Kaasaegses teadus(poliitika)s eeldatakse teadlaselt ühelt poolt sügavust ja spetsialiseerumist, teisalt aga haaret ja tegutsemist erinevates suundades. Püüan selle ettekandega anda ülevaate enda viimase aasta olulisematest uurimissuundadest ja visandada mõned tulevikuperspektiivid.

Assortii esimene osa on seotud materiaalsete allikatega ja vaatan nii seda, kuidas on kasutatud kunsti läbi püügimajandusliku kiviaja kui seda, milliseid loomi on väärtustatud ja kujutatud rauaajal. Selle kaudu olen jõudnud enda jaoks uuele ja huvitavale teemale vernakulaarsetest taksonoomiatest, ehk millised on erinevad viisid loodust enda ümber organiseerida? Püüan ka kriitiliselt vaadata kuidas on loomaliike kunstis määratud ning kas teadusliku maailmapildi eiramisega oleks võimalik jõuda teistsuguste järeldusteni?

Teadus-sekseri teises osas pakun ülevaate lõbusamate näidetest, kuidas on maagiale reageeritud 19. ja 20. sajandi ajakirjanduse põhjal. See allikaliik tõstatab ka probleemi, kuidas defineerida maagiat ning kuidas haakuvad vernakulaarse maagiaga erinevad teaduslikud maagiakäsitlused. Ja kui ma selle kõigega etteantud aja jooksul valmis saan, siis avaks lõpetuseks paar uut uurimisteemat, mis muuhulgas sisaldavad ka paljaid naisi.

Usundiline toimetulek ja meedia

Reet Hiimäe

Esitan võrdleva ülevaate enda ja Terhi Utraise meediaanalüüsist, mille raames vaatlesime ühe kuu jooksul (aprill 2020) religiooni ja alternatiivmeditsiini kujutamist kolmes Eesti ja kolmes Soome meediakanalis, lähtuvalt markeritest nagu artiklite tonaalsus, artiklites kujutatud isikute agentsus (kes räägib kelle nimel), motiivivalik, retoorilised võtted üldsuses aktsepteeritavaks peetud mõttemudelite kaitsmiseks jne. Toon välja nende kahe muidu nii poliitiliselt, geograafiliselt kui mõnevõrra ka religioosselt sarnase riigi temaatiliste meediakäsitluste erinevused ja arutlen nende põhjuste üle. Üks Eesti materjalis selgelt väljajoonistunud eripäradega meediakajastuste liike oli kaugete kultuuride kujutamine, milles esines läbivalt viide vastavate kultuuride valdavalt tagurlike ja kahjustavatena presenteeritud usundilistele tõekspidamistele. Muuhulgas käsitlen Aafrika kujutamist Eesti meedias ja kõrvutan seda kuvandit oma märtsis 2020 Tansaania tehtud välitööde tulemustega.

Värvid usundilistes narratiivides

Andres Kuperjanov

EKM folkloristika osakond on erinevate projektide toel sisestanud rohkem kui 150 000 usundilist teksti, millest moodustub nn libahundi korpus 1650 tekstist, mis on ühelt poolt piisavalt väike, aga samas juba küllalt ülevaatlik, et katsetada materjali töötlemise võimalusi. Selles ettekandes vaatlen libahundi tekstide jaotust lähtudes tekstides esinevatest värvidest.

Keda sa usud, jumalat või metsavana? Komide traditsioonilised metsas toimetulemisega seotud uskumused

Nikolai Kuznetsov

Komide traditsioonilise majanduse kompleksses struktuuris oli jahindus tähtsal kohal. Seetõttu oli metsal komide elus oluline roll. Määrav on see olnud ka kogu komi kultuuri kujunemisel. Komi filosoof Kallistrat Žakov osutab tähelepanu põlislaane suurele mõjule sürjalase psüühilisele laadile (Жаков 1901: 6) ja nimetab sürjalast “ääretute metsade pojaks” (Жаков 1901: 4).

Komi metsas ei kehtinud riiklikud seadused. Metsas toimuv justkui polnud ka kristliku usu mõjualas. Metsas käituti vastavalt austusel ja usaldusel põhineva jahimoraali kirjutamata reeglitele. Omavahelisi suhteid puudutavaid rikkumisi (vargus, pettus jms) tuvastasid ja eksinuid karistasid jahimehed sageli ise. Kuid normide järgimise küsimuses viidati tihti metsavaimudele. Uskumuste kohaselt tagasid metsavaimud metsas käitumise normide (sh austav suhtumine metsa ja selle asukaisse, loodustsäätsev toimetamine jm) järgimist. Nemad võisid õnnistada ja karistada.

Autoriteetsete jahimeeste räägitavad õpetused olid algajatele hoiatuks ja pidid ennetama valet käitumist, hoidma rahulikku kliimat jahimeeste seltsis, tagama heaperemehelikku suhtumist loodusesse. Ettekandes tutvustan mõningaid uskumusi.

Kirjandus

Жаков К. Ф. 1901. Этнологический очерк Зырянъ. – *Живая старина* 1, сс. 3–36.

Paneel 2. Rahvalikud kujutelmad

Sportlase eeskuju ja lemmikspordialade tähtsus eesti noortele

Piret Voolaid

Sport on tänapäeval vaieldamatult oluline emotsionaalne kultuurivaldkond, sportlaste saavutustel on olnud Eesti kultuuriloos märkimisväärne roll nii rahvusliku identiteedi nurgakivina kui ka indiviidide positiivse arengu eeskujuna. Spordi ja eduka sportlase kui hea eeskuju kasvatuslik mõju on olnud mitmete uuringute orbiidis (vt nt Lynch jt 2014; Reid 2016).

Ettekandes vaatlen sportlaseeskujude, lemmiksportlaste ja lemmikspordialade mõju eesti kooliõpilastele. 1940. aastatel Ameerika sotsioloogi Robert K. Mertoni kasutusele võetud termin *eeskuju (role model)* märgib üldjoontes isikut, kelle käitumist, eeskuju või edu soovivad ja saavad jäljendada teised, eriti noored. Uurimuses käsitlen sporti kui interdistsiplinaarset valdkonda, mis ristub sotsioloogia, psühholoogia ja folkloristika kultuurilise uurimisega. Folkloristide ülesanne on selles maatriksis avastada korduvaid mustreid nähtuse sotsiaal-kultuurilisest vaatenurgast (neid, mis on seotud kuulsuste eeskujude, kogukondlike eeskujude ja sportlaste eeskujudega Eesti noortele) ja tõlgendada nimetatud eeskujude tähendusi ja seoseid kultuuritraditsiooniga üldiselt.

Statistilise analüüsi abil vastan küsimustele, millised spordiga seotud eeskujud (nt kohaliku tähtsusega sportlased, välismaa spordikuulsused, treenerid, sporti harrastavad lähedased) on eesti noortele olulised, milliste spordialadega aktiivselt tegeletakse või mida lihtsalt jälgitakse. Kvalitatiivsed meetodid võimaldavad mõtestada eesti noortele hingelähedasemate spordialade põhjuseid. Illustreerin õpilaste endi esitatud seletuste abil eeskujude ja lemmikutega seotud asjaolusid-tagamaid. Arutlen, millest eeskujude ja lemmikute olemasolu sotsiaalses kontekstis kõneleb, mida saab eeskujude ja lemmiksportlaste kaudu järeltada eesti noorte isiklike ja sotsiaalsete hoiakute ja väärtushinnangute kohta.

Allikmaterjal on kogutud 2018. aastal toimunud üle-eestilise koolipärimuse kogumisvõistluse käigus, põhjalikule küsitluskavale vastas üle 3000 kooliõpilase vanuses 10–18 eluaastat. Eeldusel, et tänapäeva noorte elus hõlmab sport (treeningutel osalemine ja/või spordivõistluste jälgimine) tähtsat rolli, hõlmas vaba aja teema küsimusi noorte eeskujude ja iidolite kohta, samuti meelisspordialade, lemmiksportlaste, lemmikvõistkondade ja neile kaasaelamise kohta.

Ettekanne on seotud Eesti Kirjandusmuuseumi uurimisprojektiga EKM 8-2/20/3 “Folkloori narratiivsed ja uskumuslikud aspektid”, selle valmimist toetas Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute Tippkeskus, TK 145).

Kirjandus

Lines, Gill 2001. Villains, fools or heroes? Sports stars as role models for young people. - *Leisure Studies* 20 (4), pp 285–303. DOI: 10.1080/02614360110094661.

Lynch, Sandra & Adair, Daryl & Johnson, Paul 2014. Professional Athletes and their Duty to be Role Models. - *Achieving Ethical Excellence*, pp. 75–90.

Reid, L. Heather 2016. Athletes as heroes and role models: an ancient model. - *Sport Ethics and Philosophy* 11 (1), pp. 1–12. DOI: 10.1080/17511321.2016.1261931

Vaatasin maailma ja see oli hirmus. Mõned etüüdid etnopsühhiaatria teemadel, vesteldes Kleinmanni ja Briggsiga oma andmekogu¹ valguses

Mare Kõiva

Etnoetioloogiliselt on ehmata mine ja (pidev) hirm tervisele ohtlikud ja põhjustavad erinevaid haigusi: psüühiliste häirete ja kannatuste kõrval allergiad, naha- ja nakkushaigusi, mööndakse ka soodumuslikkust (*ergud närvid*) jm asjaolusid. Omaette alaliigi moodustavad rasked psüühilised sümptomid. Etnoetioloogia, narratiivsuse ja uskumussüsteemi teatavad osad mõjutavad etnomediitsiini taktikaid ja praktikaid, aga ka üldisi stereotüüpe sootsiumis. Jättes fookusesse Arthur Kleinmanni seisukohad ning arvestades Charles Briggsi tulemustega, vaatlen eesti psüühilise probleemaatikaga seotud vernakulaarseid sõnumeid, praktikaid ja verbaalse ravi kasutamist.² Arutlen ka seoste üle vanema traditsiooni ja viimase poolaasta tendentside vahel.

Kleinmann tõi oma uurimuste abil tähelepanu keskmesse kultuuri- sidusad sündroomid ja aitas kaasa nende integreerimisele psühhiaatriasse, DSM-5 jm, seega ka etnopsühhiaatria kui distsipliini arengusse, milliseks see siis ka kujunes. Kleinmanni üks uurijafookuseid on olnud Hiina, mistõttu ta osales SARSi puhangu analüüsimises ja on võtnud sõna ka COVID-19 pandeemia mõtestamise juures. Tema viimane artikkel “Rituals and focus can make isolation a time for growth”, ilmus *Wall Street Journalis*, 11. aprillil 2020 ja toob esile olulise vernakulaarse enesetasakaalustamise printsiibi.

Vähem tähelepanu on jagatud lingvistilise antropoloogia ja folkloristika panusele tervishoidu ja nende pakutud tervisekäitumise käsitlustele. Neis distsipliinides rõhutatakse narratiivsete, rituaalsete ja uskumuslike praktikate kaalukust etnoetioloogia, etno- ja komplementaarmediitsiini ja laiemalt ühiskonna tervisekäitumise kujundamisel.

Hirmu-põhiste ja sünnipäraste mentaalsete isiksusehäiretega seotud tervisekäitumise, haiguste ennetamise ja ravimise maatriksite juures on olulised sotsiaal-majanduslikud tegurid ja kultuurimuster. Sama olulised on kultuurilised faktorid, mis tingivad toimuva tõlgendused ja pakuvad aluse käitumismudelite ja praktikate loomiseks. Dünaamilisuse, kogukondlike ja isiklike hoiakute esindatuse kõrval on tähtis vernakulaarsete meetodite rakenduslik väärtus ja ravimise efektiivsus. Lewis-Fernandez juhhib tähelepanu kultuuri osakaalule diagnostiliste kriteeriumite, ravi planeerimise ja

patsientide kaasamise juures, seda ametliku meditsiini diskursuses.

Folkloristina rõhutan kultuurilise komponendi tähtsust kõikide tervise-haiguse aspektide juures. Rahvapärast etioloogiat ja tervisekäitumist iseloomustab adapteerumine nii uueneva ühiskonna võimalustega kui oma taktikate arendamine ja uute võtete leidmine. Sinna kuuluvad ka otsustused, mida saab piiratud võimaluste raamides ette võtta, vaatamata majanduslikele ja sotsiaalsetele, hariduslikele ja kultuurilistele seikadele. "Inimene on eelkõige see, mis ta endast teeb," sedastab 4. juunil üks Eesti blogijatest. Ja nii ongi, sest tähtsa osa süsteemist moodustavad tööpooldest enesebalanseerimise võtted, mis on leidnud ka õpetlaste seas kasutamist, kuid mitte analüütikat.

Kommentaarisid

- 1 EFITA, koroonatraditsiooni andmekogu, Skriptooriumi loitsude korpust.
- 2 Vernakulaarsuse terminit kasutan, et hõlmata erinevate ühiskonnakihtide ja klasside vaateid.

Kirjandus

Briggs, Charles L. 1996. *Disorderly discourse. Narratiiv, conflicts and inequality*. Oxford: Oxford University Press.

Kleinmann, Arhur 1995. *Writing at the margin: discourse between anthropology and medicine*. University of California Press.

Lewis-Fernández, Roberto 2014. Culture, DSM5, and How It Will Impact Your Work. New-York State Psychiatric Institute, Center of Excellence in Cultural Competence. https://www.youtube.com/watch?v=e9C_K37i2R4.

DSM-5 = *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th edition*.

Päevik kui toimetulekustrateegia: Mölder Märt Siipseni “Päevased juhtumised”

Katre Kikas

Tarvastu kihelkonnas Nahkla veski möldri peres sündinud, kuid 1883. aastal Rõuge kihelkonda Oina veski möldriks läinud Märt Siipseni (1846–1916) kirjutisi on Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Kultuuriloolises Arhiivis üksteist mapitäit (EKM EKLA, f 169, m 129-139). Tegu vägagi unikaalse kogumiga – ühe lihtsa külakooliharidusega möldri isikliku arhiiviga.

Ettekandes tuleb vaatluse alla üks konkreetne säilik: kõvade kaantega väikeseformaadiline jooneline kaustik, mis sisaldab 1896. aasta 3. septembrist kuni 1897. aasta 15. juunini peetud päevaraamatut, millele kirjutaja on andnud pealkirja “Päevased juhtumised” (EKM EKLA f 169, m 133: 5). Laiemas plaanis pole see klade Siipseni kirjutiste hulgas kuigi eriline – päevikukannetega samalaadseid tekste on väga paljudes hilisemates ja varasemates kaustikutes. Teiste hulgast tõstab säiliku esile tiitellehele lisatud žanrimääratlus – säilinud kladede hulgas pole ühtegi teist, mida Siipsen oleks nimetanud päevaraamatuks.

Siipseni päevik on äärmiselt multifunktsionaalne ja mitmežanriline tekst. Käesolevas ettekandes vaatlen seda, kuidas Siipsen kasutab päevikuformaati selleks, et tulla toime erinevate elus ettesattuvate probleemidega. Viimaste hulka kuuluvad näiteks mõisniku omavoli, igatsus sugulaste järele, hirm surma ees, soov teha oma ideed laiemale auditooriumile kuuldavaks jne. Keskendun erinevatele teksutaalsetele ja žanrilistele vahenditele, mille kaudu ta neid probleeme käsitleb.

Talletades ja uurides kohalikku külalugu läbi biograafilise vaatenurga: Virve lugu

Eda Kalmre

Käsitlen oma ettekandes üht osa kaks aastat tagasi alguse saanud oma koduküla ajaloo ja pärimuse talletamise ja uurimise projektist. Muu hulgas on sellel projektil olemas ka praktiline pool. Ma püüan luua sidet ja kohatunnetust vähese vana juurtega kogukonna ja paljude külla elama asunud uute elanike vahel läbi kohaliku ajaloo ja inimeste lugude tutvustamise, läbi tekstide ja külaseltsi tegevuse.

Üks moodus Nõukogude aega käsitleda on biograafiline lähenemiskiis. Teen seda vahetult sõja järel lastehalvatust põdenud Virve Heimulo (1925–1998) elu ja saatuse kaudu, kajastades seda, missugused võimalused olid toimetulekuks ja oma elu loomiseks väikeses kolkakülas elaval jalutuks jäänud noorel naisel ja kuidas ta hakkama sai.

Paneel 3. Subkultuurid ja digikultuurid

Nõukogude Eesti punk: vastupanu, *pastiche* ja rahvuslus

Aimar Ventsel

Punk oli Nõukogude Liidus teismeliste mäss kehtiva korra ja selle normide vastu. Sealjuures kasutati strateegiaid, mis olid levinud igal pool sotsialismimaades, nimelt sotsialismi ja selle retoorika naeruvääristamine. Enne kõike väljenduti niimoodi muusikas. Oma ettekandes analüüsin mõningaid nõukogudeaegseid Eesti pungi lugusid ja näitan kuidas seal tekstides kasutati *pastiche* tehnikat, et anda tekstidele sarkastiline konnotatsioon. Kasutades retoorikat, mis pealtnäha oli hüperriigitruu ja edastas loosunglikke plakatlikke sõnumeid, asetasi punkarid oma loomingu teatud liminaalsesse tsooni, kus võim ei saanud neid otseselt süüdistada riigivastasuses, ent ometi “igaüks sai aru” et tegemist on ironiaga.

Sööme, joome, lükkame, sõidame... Diginoortest, triksteritest ja trollidest

Mare Kalda

2018. aasta hilissügisel ei möödunud päevagi, mil poleks Facebookis teatatud mõnest lähemas või kaugemas tulevikus toimuma pidanud veidrast sündmusest. Salvestasin tookord sünkroonselt informatsiooni 33 ürituse kohta, sealhulgas valikuliselt kommentaare, mida “korraldajad”, “osalejad” või sündmusest huvitatud *eventi* lehele lisasid. Facebook kui suur arhiiv on need alles hoidnud, seega on võimalik olnud kogu hiljem täiendada.

Libaevent kui kasutajate omanimetus toimuvale viib mõtted järjekorrale uuele žanrile digitaalses folklooris. Või mahub taoline *online*-aktiivsuspuhang siiski juba tuttavate väljendusvormide raamidesse ja selle kirjeldamiseks piisab ringivaatamisest folkloori põhimõistete hulgas? Moira Marsh (2019: 224) defineerib tempu kui mängulist sooritust, mille käigus trikster teeb midagi üllatavat eesmärgiga tõmmata tembu sihtmärk mängu kaasa ilma viimase teadmata ja temalt luba küsimata. Kui vaadata neid asju, mida libaeventidega lubatakse korda saata, siis võiksid need kõik kuuluda tempude hulka: mängida Lõunakeskuse hiiglasliku reklaampalliga, lükata Ratta ratas ümber, sõita poekäruudega ühest linnast teise, juua ära kõik koolisöökla piimavarud jne. Seda, et väljakuulutatud tegudesse õnnestus kaasa tõmmata ja panna ebaadekvaatselt reageerima asjasse pühendama osapool, tõestab tavameedias antud vastukaja ja reaktsioonid ametiasutuste poolt (näiteks haridusministeerium manitses noori sooritama matemaatika eksamit, hoolimata sellest, et FB “sündmus” kutsus matemaatikaeksamit üle laskma). Aga ühtegi sellist tempu ei viidud ju täide, seetõttu ei kvalifitseeru sündmused kui *practical joke*! Moira Marsh võttis defineerimiseks appi triksteri mõiste. Tõepoolest: nii mõnedki libaeventide teod oleksid võimetekohased ainult triksterile või isegi loodushiule: lükata saar mandri külge, juua hiiglaslik veekogu tühjaks, keerata sild kaarega allapoole. Tegelikult on digiavarustes tegutsejate iseloomustamiseks triksteri kuju juba kasutatudki (ja digitrikstereid seotud trollimisega selle laial skaalal). Kas kõik noored fiktiivsete sündmuste initsieerijad tegutsesid üritusi välja mõeldes triksteritena ning potentsiaalsed osalejad nende abilistena? Niisiis, me peame rääkima diginoortest.

Kirjandus

Marsh, Moira 2019. American Jokes, Pranks, and Humor. Bronner, Simon (ed.). *The Oxford Handbook of American Folklore and Folklife Studies*. Oxford University Press, pp. 210–237.

Humorous reactions to COVID-19 crisis in Belarusian internet folklore

Anastasiya Fiadotava

During the first months of the COVID-19 pandemic (February–July 2020) I collected 374 textual jokes, humorous images, and image macros related to the coronavirus from Belarusian social media, friends, and family members. Many of the examples in my dataset became local memes, circulating within and beyond the Belarusian mediascape. While the Belarusian government's dismissive response to the pandemic was unique among the Eastern European nations, only 34 of my examples referred specifically to the situation in Belarus. Many more examples addressed such issues as living under a lockdown, compulsory mask wearing, and distant working and learning, even though these measures were not implemented in the country on a mass scale. This incongruity between people's lived experience in Belarus and the content of humorous folklore circulating in the country illustrates the influence of global media coverage on vernacular humorous expressions. These vernacular expressions point to strong connections between the Belarusian mediascape and those of other countries, especially Russia, where many of the examples likely originated from.

Mida ei näe, seda pole olemas. Viiruseeituse näiteid veebist

Maris Kuperjanov

Jätkan tasapisi Internetis ettejääva koroonamaterjali kogumisega, eelkõige pakub huvi mitmesuguste vandenõuteooriateteemaline humoorikas materjal, mille levik pandeemia ning sellega kaasneva infodeemia käigus aina kasvab. Igasuguse informatsiooni, seega ka väärinformatsiooni ja vandenõuteooriate levik on tänu Internetile kiire ja rahvusvaheline, seetõttu paljud nendega kaasnevad ilmingud on globaalsed. Ideid ja lähenemisi pidevalt muutuvale situatsioonile on ohtralt, see kajastub ka internetimeemides, veebipostitustes ja -kommentaaries. Tutvustan lähemalt mõningaid näiteid viiruseeitusest ning toon välja ka põhjuseid, miks viiruse olemasolu eitatakse.